

نحوه نگارش طرح درس

طرح درس یا Lesson Plan، برنامه بسیار دقیقی است که برای توصیف جزئیات جریان آموزش در یک جلسه درس، توسط مدرس تدوین می شود.

هدف اصلی از تهیه طرح درس سازماندهی فعالیت های آموزشی و ایجاد نقشه ای است که اقدامات منظم و منطقی معلم برای اجرای آموزش را در جریان کلاس نشان دهد.

نکته- برای شروع باید به سه سؤال کلیدی پاسخ دهید:

۱- دانشجویان قرار است چه چیزی را یاد بگیرند؟

۲- چگونه آن را یاد خواهند گرفت؟

۳- چگونه می‌فهمید که موضوع مورد نظر را فرا گرفته‌اند؟

مزایای تدوین طرح درس روزانه

کمک به مدرسین در فرایند تدریس:

- برای انتخاب مواد آموزشی

- برای انتخاب و ساختن سوال های ارزشیابی
- کمک در خلاصه کردن و اعلام نتایج ارزشیابی
- در خود ارزیابی و افزایش انگیزش دانشجویان
- پیشگیری از تکرار مطلب
- اطمینان در گنجاندن همه مطالب ضروری
- تدریس بر اساس برنامه ای منظم و از پیش تعیین شده

مواردی که در طرح درس بایستی رعایت نمود:

الف- تعیین موضوع، محتوی و عناوین درس

ب- بودجه بندی زمان (تعداد واحد درسی)

ج- اهداف

د- انتخاب روش های تدریس و انتخاب رسانه ها و وسایل آموزشی

و- شیوه ارزیابی آموخته ها

الف- تعیین موضوع، محتوي و عناوين درس

عناوين موضوعی که می خواهید تدریس کنید بر مبنای استانداردهای برنامه درسی و سرفصل دروس مصوب کشوری (یا دانشگاه مطبوع) انتخاب کردند تا دانشجویان مطالب مورد نیاز کشور را فرا گیرند. در این مورد پیش نیازها، سطح تحصیلی و آمادگی فرا گیران نیز باید مد نظر قرار گیرد.

ب- بودجه بندی زمان (تعداد واحد درسی)

زمان لازم برای آموزش هر بخش از محتوا را با توجه به کل وقت ، مشخص کرده و بودجه بندی زمان را انجام دهید.

ج- اهداف

نوشتن اهداف به طور صحیح ، مهم ترین جزء طرح درس است. اهداف فعالیت های شما به عنوان مدرس را نشان نمی دهد بلکه مبین پیامدهای یادگیری هستند که باید در دانشجو ایجاد شود.

اهداف بطور کلی به دو دسته تقسیم میشوند:

الف- اهداف کلی

ب- اهداف جزئی یا اهداف رفتاری

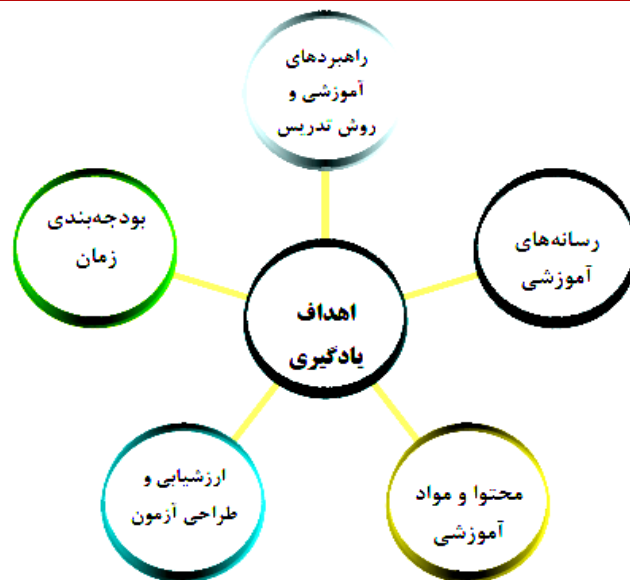
اهداف کلی (Goals):

مقصود نهایی است که در پایان واحد درسی حاصل خواهد شد.

اهداف جزئی (specific objectives) یا اهداف رفتاری (behavioral objectives):

از اهداف کلی منشاء گرفته و نشان دهنده رفتاری است که به دنبال آموزش در طول دوره مشخص در فرا گیران ایجاد می شود. اهداف باید قابل مشاهده و اندازه گیری باشد. پس در زمان پر کردن این ستون باید از افعال قابل مشاهده و اندازه گیری مانند شرح دادن، نام بردن، رسم کردن و... استفاده کنید.

نمودار ۱- اهداف یادگیری، محور طرح درس هستند و کلیه اجزای طرح درس مستقیماً در ارتباط با آنها تدوین می شوند.

همچنین هدف های آموزشی به سه حیطه تقسیم بندی شده است:

۱- حیطه شناختی

۲- حیطه مهارتی یا روانی - حرکتی

۳- حیطه عاطفی

هدف های حیطه شناختی

هدف های حوزه شناختی به جریانهایی که با اندیشه و ذهن آدمی سروکار دارد، مربوط می‌شود، و به ۶ دسته زیر تقسیم میشوند.

۱- دانش ۲- فهمیدن ۳- کار بستن ۴- تجزیه و تحلیل ۵- ترکیب ۶- قضاوت یا ارزشیابی

هدف های حیطه مهارتی :

هدف های حوزه مهارتی با مهارتهای حرکتی و فعالیت های بدنی ارتباط دارند.

مثال حیطه مهارتی:

- فراگیر در پایان دوره آموزشی کارورزی در بیمارستان، بتواند تزریق وریدی را بدرستی انجام دهد.

- فراگیر قادر باشد در پایان دوره آموزشی فرایند CPR (احیا قلبی- ریوی) یک نفره را با

شرایط حداکثر **۵٪ خطا** **روی مولاژ** **اجرا** نماید.

معیار **شرایط** **رفتار**

در نوشتن اهداف مهارتی می‌توانید از "سطوح یادگیری" هم استفاده کنید:

۱- تقلید: پایین‌ترین سطح یادگیری حیطه مهارتی است.

- مثال: فراگیر به کمک مربی خود در اتاق پراتیک، شیوه صحیح پانسمان به روش استریل را با ۱۰٪ خطا انجام دهد.

۲- اجرای مستقل:

مثال: فراگیر قادر باشد تحت نظارت مربی، پانسمان ناحیه کلتومی را با ۱۰٪ خطا تعویض نماید.

- فراگیر قادر باشد بطور مستقل و با نظارت مربی، حداکثر با ۵٪ خطایک مسیر وریدی مناسب برای بیمار برقرار نماید.

۳- سرعت و دقت

در این سطح فراگیر از طریق تمرین و تکرار زیاد، مهارتی را با دقت، سرعت و ظرافت خاصی انجام می‌دهد.

مثال: فراگیر قادر باشد تزریق عضلانی را با ۱۰۰٪ صحت و در عرض دو دقیقه انجام دهد.

۴- هماهنگی حرکت

در این سطح فراگیر به حدی می‌رسد که می‌تواند چندین فعالیت را بطور همزمان و با هماهنگی انجام دهد.

مثال:

فراگیر قادر باشد بوسیله اتوسکوپ گوش بیمار را بدرستی و در عرض یک دقیقه معاینه کند.

فراگیر قادر باشد به کمک دستگاه Slit- lamp وجود جسم خارجی را در چشم بیمار در عرض دو دقیقه معاینه کند.

۵- عادی شدن

این سطح بالاترین مرحله یادگیری در حیطه روانی - حرکتی است که طی آن افراد به طور خودکار به انجام کارهای دقیق و موزون می‌پردازند. در این مرحله شخص برای انجام عمل فکر نمی‌کند و انجام عمل به صورت غیر ارادی است.

مثال: فراگیر قادر باشد در حین معاینه چشم با افتالمسکوپ، از بیمار شرح حال دقیق بگیرد.

حیطه عاطفی

متأسفانه در دانشگاه‌های علوم پزشکی، فعالیت‌های عمده آموزشی در محدوده حیطه شناختی آن هم در سطوح پایین یادگیری متمرکز شده است و به حیطه‌های مهم دیگر مانند حیطه‌های عاطفی و روانی - حرکتی کمتر توجه می‌شود.

از آنجایی که بسیاری از وظایف دانش‌آموختگان گروه‌های پزشکی نیاز به نگرش و مهارت‌های خاصی دارد، عدم توجه کافی به آموزش حیطه‌های عاطفی و مهارتی منجر به کاهش سطح توانمندی آنها می‌گردد.

حیطه عاطفی بطور ساده، یعنی تعهدی که فرد نسبت به کارش داشته باشد، هر قدر فرد تعهد و احساس مسئولیت بیشتری نسبت به کارش داشته باشد، نشان دهنده بلوغ حیطه عاطفی در فرد است.

مثال حیطه عاطفی:

-فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی، به شان و منزلت بیماران خود احترام بگذارد.

حیطه عاطفی یا نگرشی از طبقات زیر تشکیل شده است:

۱- دریافت یا توجه کردن

دریافت یعنی تمایل فراگیر به دقت کردن، توجه کردن و پذیرفتن پدیده ها و محرکات بخصوص در فعالیت های آموزش نظری، عملی و بالینی . مثال : فراگیر در تمام مراحل مختلف تدریس با حرکات سر و برقراری ارتباط چشمی نسبت به موضوع (آئمی فقر آهن) توجه نشان دهد.

۲- واکنش نشان دادن

در این سطح دانشجو نه تنها به پدیده خاصی توجه می کند، بلکه نسبت به آن عکس العمل نشان می دهد. در این سطح هدف هایی قرار می گ یرنند که منشاء آنها علاقه و لذت بردن است.

مثال: فراگیر در مراحل مختلف تدریس بررسی سیستم قلب و عروق در بحثهای گروهی فعالانه شرکت می کند.

۳- ارزشگذاری کردن

در صورتی که در طبقه ارزشگذاری، یادگیرنده رفتاری را بدلیل ارزشمندی و شایستگی آن مورد پذیرش قرار می‌دهد.

مثال:

-فراگیر قبل از هر تماس با بیمار دچار ضعف سیستم ایمنی بدن، دستهایش را با تکنیک صحیح می‌شوید.

-فراگیر سایر همکاران را به رعایت اصول ایمنی قبل و بعد از تماس با بیمار مبتلا به ایدز تشویق و ترغیب می‌کند.

۴- سازماندهی ارزش ها

فراگیر در این سطح باید بتواند در مواجهه با ارزشهای متفاوت، روابط میان آنها را مشخص کرده و آنها را سازماندهی کند و ارزشهای مهمتر را تشخیص داده و آنها را انتخاب کرده و بکار ببرد.

مثال: فراگیر جهت مداوا و بهبود وضعیت بیمار بدحال در موقع غیر کشیک از بیمار عیادت می‌کند.

۵- تبلور ارزش ها در شخصیت

در این سطح، فرد دارای نظامی از ارزشهاست که در دراز مدت رفتارهایی قرار می‌گیرند که به دیدگاه فرد درباره جهان و فلسفه زندگی او اشاره می‌کند، بطوریکه برای بروز رفتار مطلوب نیازی به کنترل

بیرونی نیست، بلکه فرد از درون هدایت می‌شود. مثال: فراگیر در جهت کسب مجدد سلامتی بیماران، همیشه صادقانه با سایر کارکنان بخش و بیمارستان همکاری می‌نماید.

ارتباط حیطه های سه گانه با یکدیگر:

مجزا ساختن هدف های تربیتی و قرار دادن آنها در سه حیطه شناختی، عاطفی و روانی – حرکتی جنبه قراردادی دارد و هیچکدام را نمی‌توان بطور مشخص از دیگری جدا کرد و مرز معینی بین آنها ترسیم نمود.

به عنوان مثال وقتی که دانشجو بیمار را معاینه می‌کند قواعد، دستورالعملها و نشانه های بیماری را می‌داند (حیطه شناختی). وی باحالتی دوستانه و با احساس همدردی با بیمار برخورد نموده و سعی می‌کند احساس همدردی خود را با بهترین عبارات در مورد وضعیت سلامتی او بیان نماید(حیطه عاطفی) و چشم، گوش، دست و زبان وی با هماهنگی یکدیگر و با مهارت معاینات فیزیکی را انجام می‌دهد(حیطه مهارتی).

د- انتخاب روش های تدریس و انتخاب رسانه‌ها و وسایل آموزشی

در ستون های بعدی از شما نحوه ارائه درس ، رسانه و وسیله پرسیده شده که به آنها فعالیت های ضمن آموزش میگویند .توفیق واقعی اساتید در فعالیت آموزشی مستلزم بکارگیری روش‌ها و فنون مناسب آموزشی متناسب با هدف‌های درسی است. بعبارت دیگر، اساتید باید از میان روش‌ها و فنون مختلف آموزشی (سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی ، آزمایشگاهی ، آموزش انفرادی، آموزش برنامه‌ای و ...) روشی را که با هدف های آموزشی و ویژگیهای فراگیران بیشتر تناسب دارد، انتخاب کرده و مورد استفاده قرار دهند. برای مثال وقتی فعالیت شما برای تحقق این هدف رفتاری، سخنرانی، نمایش پاور پوینت، اسلاید، مولاژ و پرسش است، فعالیت یادگیرنده گوش دادن، نگاه کردن و پاسخ دادن است.

هر روشی برای تحقق هدف‌های معینی مناسب می‌باشد. بنابراین، اگر روش‌های آموزشی متناسب با هدف‌های انتخاب نشوند، هدف‌ها تحقق نمی‌یابند.

و- شیوه ارزیابی آموخته‌ها

درستون آخر از شما نوع ارزیابی پرسیده شده، شما می‌توانید در این ستون می‌توانید از هر یک از کلمات: چهار گزینه‌ای، جا خالی، MCQ، غلط/صحیح، تشریحی، عملی به تنهایی یا چند تا از آنها استفاده کنید.

نکته: طرح درس شما باید چنان دقیق و حاوی تمام جزئیات باشد که به راحتی قابل تکرار بوده و اگر مدرس متخصص دیگری بخواهد آن را اجرا کند؛ قادر باشد بدون نیاز به مراجعه به شما و سؤالات بیشتر، درس را ارائه کند.

بسمه تعالی

فرم تدوین طرح درس استاد در نیمسال
تحصیلی
صفحه : ۱

موضوع درس :		عرصه آموزشی :	تعداد کل واحد :	تئوری : عملی :	رشته و مقطع تحصیلی :	ترم :
هدف کلی درس :				تدوین کننده :		
جلسه	تاریخ	رئوس مطالب	هدف رفتاری هر جلسه درس : (دانشجو در پایان هر جلسه قادر خواهد بود)	حیطه	نحوه ارائه درس، رسانه و وسیله	ارزشیابی و فعالیتهای تکمیلی

موفق باشید.